

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3096/2016. (V. 24.) AB HATÁROZATA**alkotmányjogi panasz elutasításáról**

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes és dr. Salamon László* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.447/2015/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt – az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.447/2015/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt – az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában – visszautasítja.

I n d o k o l á s**I.**

- [1] 1. A panaszos, Dr. Sámuel Balázs az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.447/2015/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény tulajdonhoz és örökléshez való jogot biztosító XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a diszkriminációtilalmat kimondó XV. cikk (2) bekezdésével.
- [2] 2. A panaszos édesanyja, néhai Sámuel Andorné 2014. november 20-án fogyatékosági támogatás megállapítása iránti kérelmet terjesztett elő a Magyar Államkincstár (a továbbiakban: MÁK) Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Igazgatóságánál. A kérelemhez csatolta a fiának, dr. Sámuel Balázsnak adott meghatalmazását. 2015. január 5-én a T-BOR-79525-4/2014. számú határozatában a MÁK Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Igazgatósága megállapította, hogy az ügyfél, Sámuel Andorné 2014. november 1-jétől fogyatékosági támogatásra jogosult, melynek összege havi 24 576 Ft. A határozat meghozatalának (keltezésének) napja 2015. január 5. Határozatában az elsőfokú közigazgatási határozatot hozó szerv utalt arra, hogy a támogatás utalására csak a határozat szabályszerű átvételét igazoló tértivevény visszaérkezését követően kerülhet sor. A kérelmező 2015. január 10-én elhunyt, még mielőtt a határozatot átvehette volna, és így az jogerőre emelkedhetett volna. A határozatot végül 2015. január 15-én az indítványozó vette át. Az átvételre tekintettel a 2014. november és december havi támogatás összegét a MÁK átutalta.
- [3] A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal észlelte, hogy a jogosult a határozat kézbesítése és így annak jogerőre emelkedése előtt elhunyt, és T-BOR-681-8/2015. számú, 2015. április 17-én kelt határozatában kötelezte a panaszost a már kiutalt kéthavi, összesen 49 152 Ft összegű fogyatékosági támogatás visszafizetésére, mivel a kiutalásra véleménye szerint jogszerűtlenül került sor. A határozat indokolása szerint a kérelmező elhunyt, mielőtt a megállapító határozatot átvehette volna, ezért a kiutalt összegre nem szerzett jogosultságot, így a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a további

biakban: Fot.tv.) 23/E. § (8) bekezdése alapján a támogatást jogosulatlanul felvevő indítványozó köteles azt visszafizetni. A határozat ellen a panaszos fellebbezett, azt azonban a Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság (a továbbiakban: ONYF) 2015. május hó 7-i, T-KP-2801-2/2015. számú határozatával elutasította, helybenhagyva az elsőfokú hatóság határozatát. E másodfokú közigazgatási határozat ellen a panaszos felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, kérve mind a másodfokú, mind az elsőfokú közigazgatási határozat hatályon kívül helyezését. Emellett kérte azt is, hogy a bíróság ítéletének indokolásában „tegye egyértelművé a hatóság számára, hogy alperes köteles a 2015. év január hónapra járó fogyatékosági támogatást is megfizetni részére”.

- [4] Az indítványozó szerint a közigazgatási határozat egyrészt azért jogszabálysértő, mert ellentétes a Ket. 16. §-ával és 31. § (1) bekezdés d) pontjával az ONYF azon jogértelmezése, miszerint eljárásjogi jogutódlás nem következett be (pedig valójában igen), ha pedig mégis úgy tekinti az ONYF, hogy jelen esetben nem lehet szó jogutódlásról, úgy nem határozott az eljárás megszüntetéséről, így a visszafizetésre kötelezés is alap nélküli. Mindemellett a panaszos szerint anyagi jogi szempontból is téves a határozat, mert álláspontja szerint a Fot.tv. 23. § (4) bekezdése nem ismeri a fogyatékosági támogatás megszüntetésének azon módját, hogy a halál utólagosan megszüntetné vagy elvonná a még a kérelmező életében fennálló fogyatékosági státuszra és az erre az időszakra megállapított juttatás jogalapját. Végül hivatkozott a panaszos a Ptk. öröklési szabályaira is, valamint arra, hogy a támogatás mint aktív a hagyaték részét képezi, mert annak megállapításakor a kérelmező még élt, így a támogatás összegére a felperes panaszos örökösként jogosult.
- [5] A Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felperes keresetét 11.K.27.447/2015/8. számú ítéletével elutasította. A bíróság mindenekelőtt figyelembe vette a fogyatékosági támogatásnak a Fot.tv.-ben foglalt célját. Erről a Fot.tv. 1. §-a rendelkezik, mégpedig a következőképpen: „[e]l törvény célja a fogyatékos személyek jogainak, a jogok érvényesítési eszközeinek meghatározása, továbbá a fogyatékos személyek számára nyújtandó komplex rehabilitáció szabályozása, és mindezek eredményeként a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének, önálló életvitelének és a társadalmi életben való aktív részvételének biztosítása.” Mivel a bíróság szerint a törvény a fogyatékos személyeket igyekszik segíteni – minden lehetséges módon – abban, hogy a fogyatékoságból eredő társadalmi hátrányaik csökkenjenek, ezért a törvényben biztosított fogyatékosági támogatásnak a fogyatékos személyt kell segítenie, erre pedig – az érvelés lényege szerint – csak a támogatott személy életében kerülhet sor. A fogyatékosági támogatás megállapítására irányuló hatósági jogviszony természeténél fogva személyhez kötött; a támogatás jogosultja csak a fogyatékos személy lehet. A per tárgya jelen esetben egy közjogi jogviszonyon alapul, így erre a támogatásra a bíróság megállapítása szerint az örökös nem jogosult, jogutódlásnak helye nincs. Hivatkozott a bíróság a Fot.tv. 23/E. § (8) bekezdésére is, mely kimondja, hogy „aki a jogosult halála esetén a kiutalt fogyatékosági támogatást jogalap nélkül vette fel, köteles azt visszafizetni, ha erre határozatban kötelezték”. Azt, hogy a támogatás felvételére jogalap nélkül került sor, a bírósági határozat a 23/D. § (4) bekezdésére alapítja, eszerint „ha a támogatásra vonatkozó igényt jogerősen megállapítják, az ellátás a kérelem benyújtásától esedékes”. Jogerőssé és így joghatások kiváltására alkalmassá a közléssel, jelen esetben a kézbesítéssel válhatott a határozat, erre azonban a jogosult életében nem került sor, halála után pedig támogatás nem jár a kérelmezőnek. A bíróság szerint ráadásul nem egyszerűen időben követte a kézbesítés a kérelmező halálát, hanem joghatályos kézbesítésre egyáltalán nem is került sor, mivel a postai szolgáltatások nyújtásának és a hivatalos iratokkal kapcsolatos postai szolgáltatás részletes szabályairól, valamint a postai szolgáltatók általános szerződési feltételeiről és a postai szolgáltatásból kizárt vagy feltételelesen szállítható küldeményekről szóló 335/2012. (XII. 4.) kormányrendelet 25. § (1) bekezdés g) pontja értelmében a felperes jogszerűen át sem vehette a határozatot, e jogszabályi rendelkezés ugyanis kimondja, hogy „a postai szolgáltatón kívül álló okból kézbesíthetetlen a postai küldemény a címzett részére, ha a 26. § (3) bekezdése szerinti bejelentés vagy nyilatkozat alapján a természetes személy meghalt, a szervezet megszűnt”, a 19. § (11) bekezdése alapján pedig „a meghatalmazás megszűnésének tényét a meghatalmazott köteles a postai szolgáltatónak haladéktalanul bejelenteni”. Szabályszerű kézbesítés hiányában a jogerőre emelkedés sem következett be, így joghatás kiváltására alkalmas határozatról sem lehet beszélni. Mivel a támogatás személyhez kötött, így az eljárási jogutódlás is kizárt; az eljárás megszüntetésére pedig azért nem került sor, mert a határozat meghozatalával az eljárás befejeződött, a jogerőre emelkedés elmaradása nem az eljárás folyamatban léte miatt, hanem a kézbesítés lehetetlenülése okán következett be. Végül pedig az ítélet indokolása szerint a polgári jogi hagyaték tárgyát azért nem képezheti a támogatás összege, mert „a jogerősen meg nem állapított támogatás a hagyatéknek nem része, a fogyatékosági támogatás jogcím szerint nem polgári jellegű vagyoni jog. A meg

nem állapított támogatás örökléséről a Fot.tv. nem rendelkezik, a Fot.tv. 23. § (6) bekezdése a támogatás múltbéli, jogerős megállapítását feltételezi.”

- [6] 3. Ezen ítélettel szemben az indítványozó 2015. november 12-én az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be, melyben kérte a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.447/2015/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény tulajdonhoz és örökléshez való jogot biztosító XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a diszkriminációtílat kimondó XV. cikk (2) bekezdésével. Érvelése szerint a bíróság a Fot.tv. 23/D. § (4) bekezdésének egyik lehetséges nyelvtani értelmét alkalmazta, eltekintett azonban annak teleologikus értelmétől, mivel ennek a szabálynak az indítványozó szerint nem az a célja, hogy az ügyfélnek a határozat jogerőssé válása előtti halála megszüntesse a fogyatékosági támogatást arra az időszakra, amelyre vonatkozóan egyébként a juttatás feltételei ténylegesen fennálltak és ezt a hatóság meg is állapította, hanem az, hogy „a fogyatékossgal bíró személyek – ha fogyatékossgai státuszuk egyébként jogilag igazolható – a kérelmük benyújtásának időpontjára visszamenőlegesen kaphassanak ellátást”, vagyis az ellátás ne csak a határozat jogerőssé válásától, hanem már a benyújtás időpontjától megillesse a jogosultat. Kifejti továbbá, hogy a közigazgatási eljárásban a jogerőnek eljárásjogi szerepe van, az a hatósági döntés véglegességét befolyásolja; a jogerő eljárási jogintézményként önmagában nem bír a közigazgatási anyagi jogi jogosultságot érdemben befolyásoló erővel, így a jogerőt csak hátrányos megkülönböztetéssel lehet az ügy érdemére, azaz a támogatás megítélésére kiható jellegűnek tekinteni. Mivel a fogyatékos személyek között a bírói törvényértelmezés tárgyilagoss mérlegelés szerinti ésszerű indok, az eltérő megítélés reális alapjául szolgáló releváns különbség nélkül különböztette meg a fogyatékos személyek kétféle körét, egyrészt azokat, akik a támogatásra jogosultságot megállapító határozat meghozatala után, de annak jogerőre emelkedése előtt hunytak el, másrészt azokat, akik nemcsak a támogatásra jogosultságot megállapító határozat meghozatala után, hanem ráadásul a jogerőre emelkedés után haláloztak el, ezért a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét pedig abban látja az indítványozó, hogy azzal a bíróság megsértette a panaszos tulajdonhoz és örökléshez való jogát, a határozattal megítélt fogyatékossgai támogatás ugyanis a hagyaték részét képezi, így az ezzel ellentétes jogértelmezés alaptörvény-ellenes. E körben az indítványozó azzal érvel, hogy az anyagi jogi jogutódlás ugyan kizárt, vagyis az elhunyt halála utáni időszakban az örökös az elhunyt életében járó támogatásra természetesen nem jogosult, de eljárás jogutódként a még a jogosult életében megítélt támogatás öröklésére igen. Összességében az indítványozó szerint az örökölhetőség, vagyis a hagyatékhoz való tartozás nem a jogerő meglététől vagy hiányától függ, hanem a jogosultság meglététől.
- [7] Kéri továbbá az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel az ítélet végrehajtásának felfüggesztésére a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságot.

II.

- [8] Az Alaptörvénynek az indítványban hivatkozott rendelkezései:

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékossg, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

III.

- [9] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

- [10] 1. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a következő megállapításokra jutott.

- [11] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában tartalmaz érdemi alkotmányjogi indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével; ilyen, alkotmányjogilag értékelhető indokolást ugyanakkor az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével összefüggésben nem tartalmaz [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [12] Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § a) pont]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pont]. Az indítvány – az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – felveti annak lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéssel van szó [Abtv. 29. §].
- [13] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.447/2015/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában visszautasította, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában pedig érdemben bírálta el.
- [14] 2. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében szabályozott örökléshez való jog sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. Örökölni csak a hagyaték részét jelentő dolgot lehet. Mivel jelen esetben a fogyatékosági támogatás összegének megítéléséről a közigazgatási szerv határozatában már döntött ugyan, e határozat azonban – annak okán, hogy a jogosult halála miatt a határozat jogerőssé válásának feltételét jelentő közlés (kézbesítés) nem történt meg – nem emelkedett jogerőre, így ezen összeget a jogosult fogyatékos személy életében nem szerezte, halála után pedig értelemszerűen már nem szerezhette meg. Mivel tehát a kérdéses összeg nem képezte az örökösök hagyatékának részét, így annak öröklésére sincs az indítványozónak Alaptörvényben biztosított joga.
- [15] A konkrét esetben a bíró tehát alaptörvény-ellenes jogszabály-értelmezés nélkül jutott arra a következtetésre, hogy az első- és másodfokú közigazgatási szervnek a jogalap hiányában átvett összeg visszafizetésére kötelező határozata a jogszabályoknak megfelelő volt, így az indítványozó mint felperes keresetét jogszerűen, Alaptörvényben biztosított jogot nem sértő módon utasította el. A Fot.tv. 22. §-a meghatározza a fogyatékosági támogatás célját, mely – mint a jogszabály részét jelentő rendelkezés – a bíró számára e jogintézménnyel kapcsolatos jogértelmezés során kötelező jelleggel veendő figyelembe, eszerint: „[a] fogyatékosági támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy – a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül – anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.” Mivel tehát a Fot.tv. értelmeiben a támogatás kifejezetten a fogyatékos személy részére, az ő életkörülményeinek javítása érdekében jár, e cél pedig halálával nyilvánvalóan okafozottá vált, így az a jogértelmezés, mely szerint az elhunyt személy részére nem jogerősen megítélt támogatást az örökös saját személyében nem veheti fel, illetve nem veheti át, az ily módon jogtalanul felvett támogatást pedig vissza kell fizetnie, nem minősül az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított örökléshez való jogot sértőnek.
- [16] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.447/2015/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi

panaszt az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában elutasította, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában pedig – az Abtv. 64. § d) pontja alapján – visszautasította.

Budapest, 2016. május 17.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [17] Nem értek egyet a rendelkező részben foglaltakkal az alábbiakban kifejtett indokok miatt.
- [18] A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 7:1. §-a szerint „[a]z ember halálával hagyatéka mint egész száll az örököse”. A Ptk. öröklési jogi szabályai az *ipso iure* öröklés elvén alapulnak, amelynek lényege, hogy „[a]z örökös az öröklés megnyílásával a hagyatékot vagy annak neki jutó részét vagy meghatározott tárgyát – elfogadás vagy bármely más jogcselekmény nélkül – megszerzi” [Ptk. 7:87. § (2) bekezdés]. Erre tekintettel az adott esetben nincs jelentősége annak, hogy a fogyatékosági támogatás összegének megítéléséről szóló határozat jogerőre emelkedett-e, vagy sem. Az öröklési jogi szabályok szempontjából jelentősége annak van, hogy az örökhagyó e támogatásra a közigazgatási szerv határozata folytán jogosulttá vált, így a visszamenőlegesen megítélt pénzösszeg a hagyaték része, amelyet az örökös – elfogadás vagy bármely más jogcselekmény nélkül – az örökhagyó halálának pillanatában megszerzett.
- [19] A Ptk. öröklési jogi szabályai fenntartják az *universalis successio* elvét is. Ebből következően az örökös az örökhagyó hagyatékát mint egészet szerzi meg. A Ptk. a régi szabályozáshoz hasonlóan nem definiálja a hagyatékot, mert annak fogalmi határai – figyelemmel a bírói gyakorlatra is – egyértelműek: bizonyos kivételekkel az örökhagyó egész aktív és passzív vagyona. A kivételek körébe tartoznak az örökhagyó személyes jellegű jogviszonyaiból származó vagyoni elemek, továbbá a közjogi jellegű igények.
- [20] A fogyatékosági támogatás egy személyhez kötött pénzbeli juttatás, amely közjogi jellegű igényen alapul. Ebből következően az nem lehet vitás, hogy az örökös a jövőre nézve nem lehet jogosult az örökhagyó jogán a fogyatékosági támogatásra, mert az olyan közjogi jogviszonyon alapuló követelés, amely az örökhagyó személyéhez kötődik. Ugyanakkor a már kiutalt – és az örökhagyó vagyonának részét képező – támogatás összegére az örökös jogosult, mert ez a már meglévő pénzösszeg az örökhagyó hagyatékában – az öröklési jogi szabályok szerint – elveszítette személyes és közjogi jellegét. Az öröklési jogi szabályok szerint csak a jövőre nézve – vagyis, a fogyatékosági támogatásra jogosultság vonatkozásában – érvényesülhet az a korlátozás, hogy az jellegére tekintettel nem része a hagyatéknek. Megjegyzem, hogy e szempontokra tekintettel rendelkezhet úgy a Fot.tv. 23. § (6) bekezdése, hogy „[h]a a támogatásra való jogosultság a fogyatékos személy halála miatt szűnik meg, az elhalálozás hónapjára járó támogatást a vele közös háztartásban együtt élt közeli hozzátartozó, ennek hiányában az örökös veheti fel a halál napjától vagy a hagyatéki átadó végzés jogerőre emelkedésétől számított egy éven belül”.
- [21] Álláspontom szerint az adott ügyben felmerült kérdés a fel nem vett nyugdíj öröklésével mutat hasonlóságát. A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 83. § (2) bekezdése szerint „[a] jogosult halála esetén a fel nem vett nyugellátást a vele közös háztartásban együtt élt házastárs, gyermek, unoka, szülő,

nagyszülő és testvér egymást követő sorrendben, ezek hiányában az örökös veheti fel a halál napjától vagy a hagyatéki végzés jogerőssé válása napjától számított egy éven belül”. A nyugdíj – az adott ügyben vizsgált támogatáshoz hasonlóan – személyes jellegű szolgáltatás, amelynek célja a jogosult halálával „nyilvánvalóan oka fogyottá” válik. A hivatkozott szabályozásban azonban egyértelműen kifejeződésre jut, hogy a fel nem vett nyugdíj különbözik a nyugdíjjogosultságtól. A nyugdíjjogosultság – mint közjogi jellegű jogosultság – az örök-hagyó halálával megszűnik. Ugyanakkor a fel nem vett nyugdíj esetén már nem közjogi jogosultságról van szó, hanem egy meglévő pénzkövetelésről, amelyről az örök-hagyó akár élők között, akár halála esetére rendelkezhet. Erre tekintettel a fel nem vett nyugdíj – figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság által a BH 2010.309. szám alatt köz-zétett eseti döntésben is kifejtettekre – része a hagyatéknak.

- [22] A fentiek alapján, véleményem szerint, a támadott bírói döntés sérti az indítványozónak a passzív öröklési jogát (ennek alkotmányos tartalmáról: 1204/B/2005. AB határozat, 2009, 1886, 1888.), ezért az az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe ütközően alaptörvény-ellenes.

Budapest, 2016. május 17.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [23] A határozat rendelkező része 1. pontjában foglalt elutasítással nem értek egyet, álláspontom szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított indítványelem tekintetében visszautasításnak lett volna helye.
- [24] A XV. cikk (2) bekezdésével kapcsolatos indítványelem vonatkozásában ugyan véleményem szerint is a rendelkező rész 2. pontjában foglalt visszautasításának van helye, azonban annak indoka álláspontom szerint a határozatban írtaktól eltérő.
- [25] 1. Az eljáró bíróság az ítélete indokolásában az ügyben releváns jogszabályi rendelkezéseket részletesen és egymásra tekintettel értelmezte. Az ebben foglaltakból egyértelműen kitűnik, hogy a bíróság arra alapította döntését, hogy az ügyben érintett támogatás mint szociális ellátás az Fot.tv. 22. §-ában meghatározott célja szerint a fogyatékos személyeket megillető, személyhez fűződő jogosultság, amely az érintettek esélyegyenlőségét elősegítő, a fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányokat mérsékelni hivatott havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. Hivatkozott továbbá a bíróság a Ket. hatósági ügyben történő jogutódlással kapcsolatos szabályára is, amelynek értelmében – az egyébként főszabály szerinti – jogutódlás nem következik be, ha azt a hatósági ügy személyes jellege kizárja. Mivel az indítvány a tulajdonhoz való jog sérelme kapcsán tulajdonképpen a bíróságnak a jogutódlás kérdésével kapcsolatos jogértelmezését támadja, valójában olyan, törvényességi kérdésben való felülbírálatra irányul, amely az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata alapján nem tartozik a hatáskörébe, és az alkotmányjogi panasz befogadásának – és érdemi vizsgálatának – akadály. Ugyanis az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja; tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezéséért és azok alkalmazásáért felelős rendes bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Mindezekre tekintettel az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatos panaszelemet vissza kellett volna utasítani.
- [26] 2. Nézetem szerint nem helytálló a határozat azzal kapcsolatos kijelentése, hogy az indítvány az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével összefüggésben nem tartalmaz érdemi indokolást. Ugyanakkor a kifejtett érvek alapján az indítványozó szerint a tilalmazott hátrányos megkülönböztetést „az azonos fogyatékosági státuszú személyek között” a hatóságok és a bíróság jogerő kérdésével, illetve a jogutódlással kapcsolatos – számára ked-

vezőtlen – jogértelmezése okozza. Mivel azonban magából az érdemi döntésből következik az indítványozó által sérelmezett eltérő jogkövetkezmény, ezen indítványi elem tekintetében is a törvényességi-jogalkalmazási kérdésben való felülbírálat tilalmát kellett volna megállapítani. Erre tekintettel véleményem szerint a rendelkező rész 2. pontjában foglalt visszautasításnak is ezen kellett volna alapulnia.

Budapest, 2016. május 17.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3224/2014.

• • •